

Επαγγελματική εξουθένωση και συναισθηματική νοημοσύνη μεταξύ νοσηλευτικού προσωπικού που εργάζεται σε κλειστά και ανοιχτά τμήματα νοσοκομείου.

Burnout and emotional intelligence among nursing staff working in closed and open hospital wards.

Abstract at the end of the article

¹Νοσηλεύτρια, MSc, PhD © Π.Γ.Ν «ΑΤΤΙΚΟΝ».

²Νοσηλεύτρια, MSc, Π.Γ.Ν «ΑΤΤΙΚΟΝ».

Υποβλήθηκε: 01/07/2024
Επανυποβλήθηκε: 06/03/2025
Εγκρίθηκε: 2/06/2025

Υπεύθυνος αλληλογραφίας:
Ηλιάνα Τσαμπούλα, Στρατηγού
Μακρυγιάννη 12, Χαϊδάρη, Τ.Κ 12461.
Τηλ: 6982560639,
Email: hlianatsamp@hotmail.co.uk

Ηλιάνα Τσαμπούλα,¹ Κωνσταντίνος Αγγελής,¹ Παναγιώτα Ανδρεαδάκη,² Ευαγγελία Κατσογιάννου,¹ Μαρία Μελισσηνού,¹ Ευτυχία Τσιβίκη.²

Εισαγωγή: Ο εργασιακός χώρος και οι συνθήκες που επικρατούν σε αυτόν διαδραματίζουν καθοριστικό ρόλο στη ζωή των περισσότερων εργαζομένων, αφού εκεί δαπανάται σημαντικό μέρος του χρόνου της ζωής τους. Τα χαρακτηριστικά του κάθε εργασιακού χώρου είναι δυνατόν να επηρεάσουν τη σωματική και ψυχική υγεία του ατόμου και τον βαθμό ικανοποίησής του από την εργασία καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής τους.

Σκοπός: Σκοπός της παρούσας ερευνητικής μελέτης είναι να μετρήσει τον βαθμό της επαγγελματικής εξουθένωσης του νοσηλευτικού προσωπικού κλειστών και ανοιχτών τμημάτων καθώς επίσης και να εξετάσει τον βαθμό που πλήττεται η συναισθηματική του νοημοσύνη.

Υλικό και Μέθοδος: Η παρούσα μελέτη αφορά ποσοτική έρευνα σε ειδικό πληθυσμό (νοσηλευτικό προσωπικό) με τη χρήση αυτοσυμπληρούμενων ερωτηματολογίων. Η παρούσα μελέτη ξεκίνησε το Φεβρουάριο του 2024 και ολοκληρώθηκε το Μάιο του ίδιου έτους. Συμμετείχαν συνολικά 100 άτομα νοσηλευτικού προσωπικού από κλειστά τμήματα και 100 από ανοιχτά τμήματα Πανεπιστημιακού Γενικού Νοσοκομείου της Αττικής. Το δείγμα των συμμετεχόντων ήταν ευκολίας και ικανοποιούσε τα κριτήρια ένταξης στη μελέτη ενώ δεν υπήρξε κάποιος επιπρόσθετος περιορισμός, αναφορικά με δημογραφικά, κοινωνικά ή άλλα χαρακτηριστικά. Η επιλογή των συμμετεχόντων βασίστηκε στην εύκολη και σύντομη πρόσβαση στο δείγμα. Τα επίπεδα σημαντικότητας είναι αμφίπλευρα και η στατιστική σημαντικότητα τέθηκε στο 0,05. Για την ανάλυση χρησιμοποιήθηκε το στατιστικό πρόγραμμα SPSS 26.0.

Αποτελέσματα: Η πλειονότητα των συμμετεχόντων ήταν γυναίκες (72%) και το 35% ήταν 31-40 ετών. Μεταξύ των δύο ομάδων βρέθηκαν σημαντικές διαφορές ως προς αρκετά από τα δημογραφικά και εργασιακά τους στοι-

χεία, όπως το μορφωτικό επίπεδο ($p < 0,001$), η επαγγελματική κατηγορία ($p < 0,001$), τα έτη προϋπηρεσίας ($p < 0,001$), ο αριθμός τέκνων ($p = 0,023$), οι βάρδιες (απογευματινές $p < 0,001$, νυχτερινές $p < 0,001$) και η σκέψη εγκατάλειψης επαγγέλματος λόγω συνθηκών εργασίας ($p < 0,001$). Το νοσηλευτικό προσωπικό των κλειστών τμημάτων είχε σημαντικά λιγότερη συναισθηματική εξάντληση ($M = 28,78$, $SD = 2,58$ vs $M = 30,49$, $SD = 2,45$, $p < 0,001$) και περισσότερα προσωπικά επιτεύγματα ($M = 26,28$, $SD = 1,90$ vs $M = 18,42$, $SD = 2,18$, $p < 0,001$) από αυτό των ανοιχτών τμημάτων, ενώ η αποπροσωποποίηση ήταν παρόμοια στις δύο ομάδες ($M = 16,33$, $SD = 1,42$ vs $M = 16,54$, $SD = 1,79$, $p = 0,360$). Αναφορικά με τα επίπεδα συναισθηματικής εξάντλησης, το 61% του δείγματος είχε μέτρια και το 39% υψηλά. Το ποσοστό υψηλής συναισθηματικής εξάντλησης ήταν σημαντικά υψηλότερο στο νοσηλευτικό προσωπικό των ανοιχτών τμημάτων (47% vs 31%, $p = 0,020$).

Συμπεράσματα: Το νοσηλευτικό προσωπικό των κλειστών τμημάτων είχε σημαντικά υψηλότερο εκπαιδευτικό επίπεδο και σημαντικά περισσότερα παιδιά, αυτό μας επιτρέπει να συμπεράνουμε πως σε συνδυασμό με τη χαμηλότερη επαγγελματική εξουθένωση το νοσηλευτικό προσωπικό των κλειστών τμημάτων έχει περισσότερες αντοχές στο να επενδύσει στην προσωπική και επαγγελματική του εξέλιξη σε σχέση με αυτό των ανοιχτών τμημάτων που κατέγραψε υψηλότερα ποσοστά.

Λέξεις-ερευνηρίου: Επαγγελματική Εξουθένωση, Συναισθηματική Νοημοσύνη, Νοσηλευτές, Κλειστά/Ανοιχτά Τμήματα Νοσοκομείου.

Εισαγωγή

Στον κλάδο της νοσηλευτικής η κατανόηση της έννοιας της επαγγελματικής εξουθένωσης είναι ζωτικής σημασίας για τον εντοπισμό των αιτιών, των συνεπειών και των πιθανών παρεμβάσεων. Το νοσηλευτικό επάγγελμα έχει πολλές απαιτήσεις, συμπεριλαμβανομένων των πολλών ωρών εργασίας, του κυλιόμενου προγράμματος, του υψηλού φορτίου ασθενών και της συναισθηματικής καταπόνησης, όλα τα παραπάνω συμβάλλουν στον υψηλό επιπολασμό της επαγγελματικής εξουθένωσης.¹

Οι συνέπειες της επαγγελματικής εξουθένωσης στη νοσηλευτική μπορεί να κυμαίνονται από τη μειωμένη εργασιακή ικανοποίηση, τα αυξημένα ποσοστά εναλλαγής εργασίας έως τη διακυβευμένη φροντίδα και την ασφάλεια των ασθενών.² Ως εκ τούτου, οι παρεμβάσεις για την αντιμετώπιση και την πρόληψή της στους νοσηλευτές είναι απαραίτητες για την προώθηση της ευημερίας των επαγγελματιών υγείας και τη διασφάλιση υψηλής ποιότητας φροντίδας των ασθενών. Η εξουθένωση στη νοσηλευτική είναι ένα διάχυτο ζήτημα που έχει σημαντικές επιπτώσεις τόσο για τους νοσηλευτές που εργάζονται στα νοσοκομεία όσο και για το σύστημα υγειονομικής περίθαλψης συνολικά.³

Η επαγγελματική εξουθένωση ορίζεται συνήθως ως μια κατάσταση συναισθηματικής, σωματικής και ψυχικής εξά-

ντλησης που προκαλείται από παρατεταμένο στρες και υπερβολική εργασία.¹ Στο νοσηλευτικό επάγγελμα, μπορεί να εκδηλωθεί με συναισθημα αποπροσωποποίησης, μειωμένης προσωπικής επιτυχίας και αίσθηση αναποτελεσματικότητας στην παροχή φροντίδας των ασθενών.⁴

Η επαγγελματική ζωή των νοσηλευτών ανά τα χρόνια επηρεάζει και τον βαθμό ενσυναίσθησής τους αλλά και τον ψυχικό τους κόσμο. Ο βαθμός ενσυναίσθησης τα τελευταία χρόνια καλείται από την επιστημονική κοινότητα ως συναισθηματική νοημοσύνη και μπορεί να μετρηθεί. Η συναισθηματική νοημοσύνη μπορεί να οριστεί ως η ικανότητα κατανόησης και διαχείρισης συναισθημάτων, τόσο στον εαυτό μας όσο και στους άλλους.⁵ Αποτελείται από πολλά στοιχεία, όπως η αυτογνωσία, η αυτορρύθμιση, η ενσυναίσθηση και οι κοινωνικές δεξιότητες.⁵

Κατανοώντας τον ορισμό και τις συνιστώσες της συναισθηματικής νοημοσύνης, οι νοσηλευτές μπορούν να ενισχύσουν την ικανότητά τους να παρέχουν ενσυναίσθηση και αποτελεσματικότερη φροντίδα, ενώ παράλληλα ενθαρρύνουν θετικές σχέσεις με τους συναδέλφους τους.⁶ Οι νοσηλευτές με υψηλή συναισθηματική νοημοσύνη είναι πιο ικανοί στο να διαχειρίζονται περίπλοκες και συχνά φορτισμένες συναισθηματικά καταστάσεις που καλούνται να αντιμετωπίσουν στην εργασία τους, οδηγώντας σε βελ-

τίωση της διαβίωσης των ασθενών εντός νοσοκομείου και πιο αποτελεσματική ομαδική εργασία μεταξύ της ομάδας.⁷

Η συναισθηματική νοημοσύνη στο νοσηλευτικό επάγγελμα αναφέρεται στην ικανότητα των νοσηλευτών να κατανοούν και να διαχειρίζονται τα δικά τους συναισθήματα, καθώς και τα συναισθήματα των ασθενών και των συναδέλφων τους.⁸ Περιλαμβάνει την επίγνωση των συναισθημάτων κάποιου, την ενσυναίσθηση για τους άλλους και την αποτελεσματική επικοινωνία και την οικοδόμηση σχέσεων.⁶ Οι νοσηλευτές με υψηλή συναισθηματική νοημοσύνη είναι καλύτερα εξοπλισμένοι για να χειριστούν το άγχος και τις απαιτήσεις της εργασίας τους, καθώς και να παρέχουν συμπονετική και με επίκεντρο τον ασθενή φροντίδα.

Σκοπός

Σκοπός της παρούσας ερευνητικής μελέτης είναι να μετρήσει τον βαθμό της επαγγελματικής εξουθένωσης του νοσηλευτικού προσωπικού κλειστών και ανοιχτών τμημάτων καθώς επίσης και να εξετάσει τον βαθμό που πλήττεται η συναισθηματική τους νοημοσύνη

Υλικό και Μέθοδος

Η παρούσα μελέτη αφορά συγχρονική μελέτη σε ειδικό πληθυσμό (νοσηλευτικό προσωπικό) με τη χρήση αυτο-συμπληρούμενων ερωτηματολογίων. Η παρούσα μελέτη ξεκίνησε το Φεβρουάριο του 2024 και ολοκληρώθηκε το Μάιο του ίδιου έτους. Συμμετείχαν 100 άτομα νοσηλευτικού προσωπικού από κλειστά τμήματα και 100 από ανοιχτά τμήματα ενός Πανεπιστημιακού Γενικού Νοσοκομείου της Αττικής. Συνολικά μοιράστηκαν 120 ερωτηματολόγια στα ανοιχτά τμήματα και ελήφθησαν 100 (83,3% ποσοστό απόκρισης) και 110 ερωτηματολόγια στα κλειστά τμήματα από τα οποία ελήφθησαν 100 (90,9% ποσοστό απόκρισης). Το δείγμα των συμμετεχόντων ήταν ευκολίας και ικανοποιούσε τα κριτήρια ένταξης στη μελέτη ενώ δεν υπήρξε κάποιος επιπρόσθετος περιορισμός, αναφορικά με δημογραφικά, κοινωνικά ή άλλα χαρακτηριστικά. Η επιλογή των συμμετεχόντων βασίστηκε στην εύκολη και σύντομη πρόσβαση στο δείγμα. Οι συμμετέχοντες είχαν εθελοντική συμμετοχή στο πρόγραμμα και τη δυνατότητα διακοπής ή αποχώρησης σε οποιαδήποτε στιγμή αυτοί επέλεξαν χωρίς αυτό να δημιουργούσε στους ίδιους το οποιοδήποτε πρόβλημα.

Κριτήρια Αποκλεισμού

Από τη μελέτη και την εφαρμογή του προγράμματος εξαιρέθηκαν οι συμμετέχοντες που:

- Είχαν διαγνωσμένη ψυχική νόσο ή κατάθλιψη
- Δεν εργάζονταν στον χώρο της υγείας ως νοση-

λευτικό προσωπικό

- Δεν επιθυμούσαν να συμμετάσχουν

Εργαλεία μέτρησης

Τα εργαλεία που χρησιμοποιήθηκαν στη μελέτη ήταν:

1) Ερωτηματολόγιο δημογραφικών στοιχείων συμμετέχοντα.

2) Το Ερωτηματολόγιο Trait Emotional Intelligence Questionnaire-Short Form [TEIQue-SF-30] για τη μέτρηση της συναισθηματικής νοημοσύνης.⁹

Το TEIQue-SF-30 δημιουργήθηκε με στόχο τη μέτρηση της αντιλαμβανόμενης συναισθηματικής νοημοσύνης, έτσι όπως αυτή ορίστηκε από τους δημιουργούς της κλίμακας. Για την επίτευξη του στόχου του, το ερωτηματολόγιο περιλαμβάνει τέσσερις γενικές κατηγορίες παραγόντων. Συγκεκριμένα, περιλαμβάνει την ευημερία (Wellbeing), τον αυτοέλεγχο (Self Control), τη συναισθηματικότητα (Emotionality) και την κοινωνικότητα (Sociability). Το TEIQue-SF αποτελείται συνολικά από 30 ερωτήσεις που σχετίζονται με την αντιλαμβανόμενη συναισθηματική νοημοσύνη. Αν και η σύντομη μορφή του TEIQue παρουσιάζει χαμηλότερη εσωτερική συνοχή από το πρότυπο, η εγκυρότητα και η αξιοπιστία του παραμένει σε αρκετά υψηλά επίπεδα. Είναι επίσης αρκετά χρήσιμο για το δείγμα πολλών ερευνών. Ελληνική Στάθμιση: Petrides, Pita και Kokkinaki.⁹

3) Ερωτηματολόγιο Επαγγελματικής Εξουθένωσης [MBI-22] - Maslach Burnout Inventory [MBI-22].¹⁰

Ο στόχος του ερωτηματολογίου MBI-22 είναι η αξιολόγηση της επαγγελματικής εξουθένωσης σε επαγγέλματα ανθρώπινων υπηρεσιών, εκπαίδευσης, επιχειρήσεων και κυβερνήσεων, η αξιολόγηση και επικύρωση της τρισδιάστατης δομής της επαγγελματικής εξουθένωσης και η κατανόηση της φύσης της επαγγελματικής εξουθένωσης για την ανάπτυξη αποτελεσματικών παρεμβάσεων. Αναλυτικότερα, το MBI-22 έχει χρησιμοποιηθεί με μεγάλη συχνότητα ώστε να υπολογίσει το φαινόμενο της διαδικασίας υποβάθμισης της φροντίδας και της επαγγελματικής προσοχής που παρέχεται στους χρήστες των οργανισμών παροχής ανθρώπινων υπηρεσιών (δημόσιες υπηρεσίες, εθελοντικές, ιατρικές, ανθρώπινες κοινωνικές υπηρεσίες, εκπαιδευτικές οργανώσεις). Η αξιοπιστία εσωτερικής συνέπειας Cronbach's alpha βρέθηκε να είναι ικανοποιητική για τους παράγοντες του ερωτηματολογίου MBI, με $\alpha=0,90$. Ελληνική Στάθμιση: Papadatou, D., Anagnostopoulos, F.¹⁰

4) Wong & Law Emotional Intelligence Scale [WLEIS-16].¹¹

Η Κλίμακα Συναισθηματικής Νοημοσύνης των Wong και Law [Wong & Law Emotional Intelligence Scale] σχεδιάστηκε για να χρησιμοποιείται σε αυτοαξιολογήσεις και αξι-

Πίνακας 1. Δημογραφικά και εργασιακά στοιχεία συμμετεχόντων στο σύνολο του δείγματος και ανά τμήμα εργασίας

		Σύνολο		ΤΜΗΜΑ				P
				Ανοιχτό (n=100, 50%)		Κλειστό (n=100, 50%)		
		n	%	n	%	n	%	
Φύλο	Άντρας	56	28,0	25	25,0	31	31,0	0,345+
	Γυναίκα	144	72,0	75	75,0	69	69,0	
Ηλικία	20-30 ετών	48	24,0	28	28,0	20	20,0	0,127+
	31-40 ετών	70	35,0	38	38,0	32	32,0	
	41-50 ετών	59	29,5	22	22,0	37	37,0	
	51-65 ετών	23	11,5	12	12,0	11	11,0	
Ιδιότητα	Νοσηλεύτης/τρια Π.Ε	21	10,5	10	10,0	11	11,0	<0,001+
	Νοσηλεύτης/τρια Τ.Ε	118	59,0	45	45,0	73	73,0	
	Βοηθός νοσηλεύτη	61	30,5	45	45,0	16	16,0	
Μορφωτικό Επίπεδο	Τ.Ε.Ε	25	12,5	9	9,0	16	16,0	<0,001++
	Ι.Ε.Κ	35	17,5	35	35,0	0	0,0	
	Πανεπιστημιακή εκπαίδευση (Α.Ε.Ι)	5	2,5	4	4,0	1	1,0	
	Τεχνολογική εκπαίδευση (Τ.Ε.Ι)	56	28,0	24	24,0	32	32,0	
	Μεταπτυχιακό	74	37,0	26	26,0	48	48,0	
	Διδακτορικό	5	2,5	2	2,0	3	3,0	
Οικογενειακή Κατάσταση	Ελεύθερος/η	81	40,5	44	44,0	37	37,0	0,571++
	Έγγαμος/η	104	52,0	48	48,0	56	56,0	
	Διαζευγμένος/η	14	7,0	7	7,0	7	7,0	
	Χήρος/α	1	,5	1	1,0	0	0,0	
Αριθμός τέκνων	Κανένα	85	42,5	52	52,0	33	33,0	0,023+
	1-2	100	50,0	41	41,0	59	59,0	
	3-4	15	7,5	7	7,0	8	8,0	
Χρόνια προϋπηρεσίας	1-5	51	25,5	30	30,0	21	21,0	<0,001++
	6-10	43	21,5	29	29,0	14	14,0	
	11-15	44	22,0	3	3,0	41	41,0	
	15-25	62	31,0	38	38,0	24	24,0	
Αριθμός απογευματινών βαρδιών ανά μήνα	0-3	24	12,0	23	23,0	1	1,0	<0,001++
	4-6	52	26,0	19	19,0	33	33,0	
	7-9	71	35,5	33	33,0	38	38,0	
	10-12	49	24,5	21	21,0	28	28,0	
	>13	4	2,0	4	4,0	0	0,0	

Αριθμός νυχτερινών βαρδιών ανά μήνα	0-3	90	45,0	41	41,0	49	49,0	<0,001+
	4-6	72	36,0	22	22,0	50	50,0	
	7-9	13	6,5	12	12,0	1	1,0	
	10-12	25	12,5	25	25,0	0	0,0	
	>13	0	0,0	0	0,0	0	0,0	
Η ανάπαυσή σας μετά τη νυχτερινή βάρδια είναι ικανοποιητική	Συμφωνώ απόλυτα	0	0,0	0	0,0	0	0,0	<0,001+
	Συμφωνώ	0	0,0	0	0,0	0	0,0	
	Αβέβαιος/η	20	10,0	0	0,0	20	20,0	
	Διαφωνώ	111	55,5	64	64,0	47	47,0	
	Διαφωνώ απόλυτα	69	34,5	36	36,0	33	33,0	
Σκεφτήκατε τον τελευταίο χρόνο να αφήσετε το επάγγελμα σας λόγω των συνθηκών εργασίας	Όχι	84	42,0	25	25,0	59	59,0	<0,001+
	Ναι	116	58,0	75	75,0	41	41,0	
Τι σας οδήγησε να επιλέξετε το επάγγελμα σας	Η επιθυμία μου να βοηθάω τους ανθρώπους	103	51,5	55	55,0	48	48,0	0,322+
	Η αυξημένη πιθανότητα για επαγγελματική αποκατάσταση	50	25,0	19	19,0	31	31,0	0,050+
	Οι επιρροές που δέχτηκα από το οικείο περιβάλλον μου	47	23,5	22	22,0	25	25,0	0,617+
	Τυχαία βρέθηκα στο επάγγελμα αυτό	38	19,0	20	20,0	18	18,0	0,718+
	Άλλος λόγος	3	1,5	3	3,0	0	0,0	0,246++

+Pearson's χ^2 test, ++Fisher's exact test

ολογήσεις άλλων. Αυτή η Κλίμακα, βασίζεται στον τετρα-διάστατο ορισμό της συναισθηματικής νοημοσύνης των Davies et al. (1998). Η WLEIS, είναι ένα από τα πιο ευρέως χρησιμοποιούμενα όργανα μέτρησης της συναισθηματικής νοημοσύνης στον κόσμο. Η Κλίμακα συναισθηματικής νοημοσύνης (WLEIS), αποτελείται από τέσσερις διαστάσεις: (1) την αυτοσυναισθηματική εκτίμηση (SEA), (2) τη συναισθηματική εκτίμηση των άλλων (OEA), (3) τη χρήση του συναισθήματος (UOE) και (4) τη ρύθμιση του συναισθήματος (ROE). Αναγνωρίζεται η αξιοπιστία και η εγκυρότητα της Κλίμακας αυτής από την επιστημονική κοινότητα διότι μπορεί να προβλέψει καλύτερα εξωτερικές μεταβλητές σε σχέση με άλλα αντίστοιχα εργαλεία μέτρησης της συναισθηματικής νοημοσύνης. Η αξιοπιστία της έχει μετρηθεί

στο 0,88. Ελληνική Στάθμιση: Καφέτσιος και Ζαμπετάκης το 2008.¹¹

Ζητήματα Ηθικής και Δεοντολογίας

Η παρούσα ερευνητική μελέτη έχει λάβει έγκριση από το Ερευνητικό και Επιστημονικό Συμβούλιο του Π.Γ.Ν «Αττικόν» με αριθμό πρωτοκόλλου 115/08-02-2024. Τηρήθηκαν στο ακέραιο ο κώδικας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και οι αρχές δεοντολογίας για την έρευνα σε ανθρώπους και πειραματόζωα, όπως αυτές σαφώς διατυπώνονται από τη Διεθνή Επιτροπή Εκδοτών Ιατρικών Επιστημονικών Περιοδικών και τη Διακήρυξη του Ελσίνκι. Είχε εξασφαλιστεί η απαραίτητη άδεια από τους δημιουργούς των εργαλείων στην ελληνική τους έκδοση. Η συμμετοχή των συμμετεχό-

Πίνακας 2. Μέσες τιμές και τυπικές αποκλίσεις (SD) στις βαθμολογίες των κλιμάκων επαγγελματικής εξουθένωσης και συναισθηματικής νοημοσύνης στο σύνολο του δείγματος και ανά τμήμα εργασίας.

	ΤΜΗΜΑ			
		Ανοιχτό	Κλειστό	
	Σύνολο	Μέση τιμή (SD)	Μέση τιμή (SD)	P Student's t-test
Επαγγελματική εξουθένωση				
Συναισθηματική εξάντληση	29,64 (2,65)	30,49 (2,45)	28,78 (2,58)	<0,001
Προσωπικά επιτεύγματα	22,35 (4,44)	18,42 (2,18)	26,28 (1,90)	<0,001
Αποπροσωποποίηση	16,44 (1,62)	16,54 (1,79)	16,33 (1,42)	0,360
Συναισθηματική νοημοσύνη (TEIQue)				
Emotionality	4,87 (0,35)	5,11 (0,29)	4,63 (0,24)	<0,001
Self-control	4,61 (0,4)	4,78 (0,41)	4,45 (0,30)	<0,001
Well-being	4,75 (0,42)	4,76 (0,41)	4,75 (0,43)	0,888
Sociability	4,68 (0,44)	4,89 (0,39)	4,47 (0,38)	<0,001
Global trait EI	4,76 (0,3)	4,99 (0,22)	4,54 (0,15)	<0,001
Συναισθηματική νοημοσύνη (Wong & Law)				
Ικανότητα έκφρασης των ατομικών συναισθημάτων	4,98 (0,61)	5,44 (0,32)	4,53 (0,47)	<0,001
Κατανόηση των συναισθημάτων των άλλων	4,77 (0,47)	4,90 (0,33)	4,64 (0,55)	<0,001
Διαχείριση των συναισθημάτων	5,18 (0,5)	5,47 (0,31)	4,89 (0,49)	<0,001
Έλεγχος των συναισθημάτων	4,01 (0,58)	3,61 (0,33)	4,42 (0,47)	<0,001

ντων στην έρευνα ήταν εθελοντική.

Στατιστική Ανάλυση

Οι μέσες τιμές (mean), οι τυπικές αποκλίσεις (Standard Deviation=SD) χρησιμοποιήθηκαν για την περιγραφή των ποσοτικών μεταβλητών. Οι απόλυτες (n) και οι σχετικές (%) συχνότητες χρησιμοποιήθηκαν για την περιγραφή των κατηγορικών και των διατάξιμων μεταβλητών. Για τη σύγκριση των ποιοτικών χαρακτηριστικών μεταξύ των συμμετεχόντων ανοιχτών και κλειστών τμημάτων χρησιμοποιήθηκε το Pearson's χ^2 test ή το Fisher's exact test όπου ήταν απαραίτητο. Για τη σύγκριση των κλιμάκων επαγγελματικής εξουθένωσης και συναισθηματικής νοημοσύνης χρησιμοποιήθηκε το Student's t-test. Για τον έλεγχο της συσχέτισης μεταξύ των κλιμάκων επαγγελματικής εξουθένωσης και συναισθηματικής νοημοσύνης χρησιμοποιήθηκε ο συντελεστής συσχέτισης του Pearson (r).¹² Η ανάλυση γραμμικής παλινδρόμησης (linear regression analysis) χρησιμοποιήθηκε για διερευνηθεί κατά πόσο δι-

αφέρουν η επαγγελματική εξουθένωση και η συναισθηματική νοημοσύνη μεταξύ ανοιχτών και κλειστών τμημάτων, λαμβάνοντας υπόψη όλα τα δημογραφικά και εργασιακά χαρακτηριστικά των νοσηλευτών, από την οποία προέκυψαν συντελεστές εξάρτησης (β) και τα τυπικά σφάλματά τους (standard errors=SE). Τα επίπεδα σημαντικότητας είναι αμφίπλευρα και η στατιστική σημαντικότητα τέθηκε στο 0,05. Για την ανάλυση χρησιμοποιήθηκε το στατιστικό πρόγραμμα SPSS 26.0.

Αποτελέσματα

Συλλέχθηκαν στοιχεία από 200 νοσηλευτικού προσωπικού που εργάζονταν σε πανεπιστημιακό, δημόσιο νοσοκομείο με δυναμικότητα άνω των 400 κλινών. Τα δημογραφικά και εργασιακά του στοιχεία δίνονται στον **πίνακα 1**. Η πλειονότητα των συμμετεχόντων ήταν γυναίκες (72%) και το 35% ήταν 31-40 ετών. Μεταξύ των δύο ομάδων βρέθηκαν σημαντικές διαφορές ως προς αρκετά από τα δημογραφικά και εργασιακά τους στοιχεία. Πιο συγκεκριμένα,

Πίνακας 3. Συσχετίσεις μεταξύ των κλιμάκων επαγγελματικής εξουθένωσης και συναισθηματικής νοημοσύνης.

		Ανοιχτό Τμήμα			Κλειστό Τμήμα		
		Συναισθηματική εξάντληση	Προσωπικά επιτεύγματα	Αποπροσω- ποποίηση	Συναισθηματική εξάντληση	Προσωπικά επιτεύγματα	Αποπροσω- ποποίηση
Συναισθηματική νοημοσύνη (TEIQue)							
Emotionality	r	0,05	0,04	-0,10	-0,09	0,01	-0,24
	p	0,608	0,724	0,304	0,351	0,924	0,015
Self-control	r	-0,13	-0,13	-0,03	-0,05	-0,01	-0,04
	p	0,197	0,181	0,792	0,653	0,937	0,698
Well-being	r	0,02	-0,14	0,02	-0,12	0,03	-0,14
	p	0,816	0,178	0,832	0,216	0,733	0,169
Sociability	r	-0,12	0,20	0,16	0,15	0,13	-0,05
	p	0,247	0,050	0,102	0,129	0,214	0,639
Global trait EI	r	-0,07	-0,06	0,04	-0,06	0,11	-0,20
	p	0,520	0,542	0,667	0,579	0,268	0,042
Συναισθηματική νοημοσύνη (Wong & Law)							
Ικανότητα έκφρασης των ατομικών συναισθημάτων	r	-0,21	0,09	-0,02	0,07	-0,07	-0,04
	p	0,039	0,361	0,832	0,495	0,486	0,694
Κατανόηση των συναισθημάτων των άλλων	r	0,04	-0,01	0,18	0,09	0,18	0,08
	p	0,723	0,886	0,067	0,389	0,075	0,403
Διαχείριση των συναισθημάτων	r	-0,01	-0,10	-0,11	0,09	-0,06	-0,09
	p	0,945	0,341	0,298	0,400	0,537	0,396
Έλεγχος των συναισθημάτων	r	0,09	0,02	0,20	-0,27	-0,06	-0,11
	p	0,365	0,854	0,045	0,006	0,562	0,297

το ποσοστό των ΔΕ βοηθών νοσηλευτών ήταν υψηλότερο στα ανοιχτά τμήματα ενώ το ποσοστό ΤΕ ήταν χαμηλότερο στα τμήματα αυτά ($p<0,001$). Οι νοσηλευτές των κλειστών τμημάτων είχαν σημαντικά υψηλότερο εκπαιδευτικό επίπεδο ($p<0,001$) και σημαντικά περισσότερα παιδιά ($p=0,023$). Σημαντικά περισσότερες απογευματινές ($p<0,001$) και σημαντικά λιγότερες βραδινές βάρδιες ($p<0,001$) είχαν οι συμμετέχοντες στα κλειστά τμήματα. Σημαντικά μεγαλύτερη διαφωνία στην πρόταση «Η ανάπαυσή σας μετά τη νυχτερινή βάρδια είναι ικανοποιητική» εξέφρασαν οι εργαζόμενοι των ανοιχτών τμημάτων ($p<0,001$). Το ποσοστό των συμμετεχόντων που είχαν σκεφτεί να αφήσουν το επάγγελμά τους λόγω των συνθηκών εργασίας τον τελευταίο χρόνο ήταν σημαντικά υψηλότερο σε όσους εργάζονταν

σε ανοιχτό τμήμα ($p<0,001$).

Αναλυτικά το τμήμα εργασίας των συμμετεχόντων περιγράφεται στο **γράφημα 1**. Το 42% του δείγματος των ανοιχτών τμημάτων εργαζόταν σε παθολογική και το 20% σε χειρουργική κλινική. Επίσης, το 38% που εργαζόταν σε κλειστό τμήμα, εργαζόταν σε ΜΕΘ και το 30% σε χειρουργείο.

Το 51,5% ($n=103$) επέλεξε το επάγγελμα αυτό εξαιτίας της επιθυμίας τους να βοηθούν τους ανθρώπους, το 25% ($n=50$) εξαιτίας της αυξημένης πιθανότητας για επαγγελματική αποκατάσταση, το 23,5% ($n=47$) εξαιτίας των επιρροών που δέχτηκαν από το οικείο περιβάλλον τους, το 19% ($n=38$) βρέθηκε τυχαία στο επάγγελμα αυτό και το υπόλοιπο 1,5% ($n=3$) το επέλεξαν για άλλον λόγο. Οι λόγοι

Πίνακας 4. Αποτελέσματα πολυπαραγοντικών αναλύσεων για τη διερεύνηση της επίδρασης του τμήματος στην επαγγελματική εξουθένωση και τη συναισθηματική νοημοσύνη του νοσηλευτικού προσωπικού.

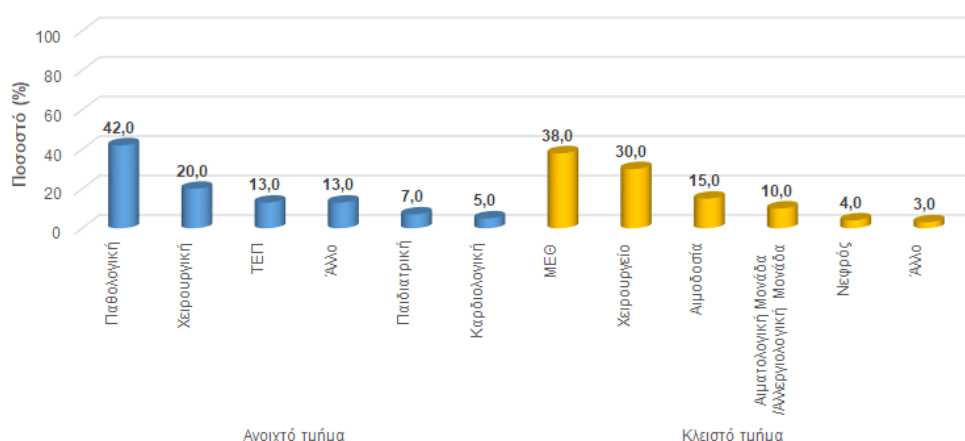
Εξαρτημένη μεταβλητή	Τμήμα (κλειστό vs ανοιχτό)		
	β+	SE++	p
Επαγγελματική εξουθένωση			
Συναισθηματική εξάντληση	-2,24	0,46	<0,001
Προσωπικά επιτεύγματα	7,38	0,38	<0,001
Αποπροσωποποίηση	-0,46	0,29	0,121
Συναισθηματική νοημοσύνη (TEIQue)			
Emotionality	-0,47	0,05	<0,001
Self-control	-0,40	0,07	<0,001
Well-being	0,05	0,08	0,483
Sociability	-0,47	0,07	<0,001
Global trait EI	-0,46	0,03	<0,001
Συναισθηματική νοημοσύνη (Wong & Law)			
Ικανότητα έκφρασης των ατομικών συναισθημάτων	-0,86	0,08	<0,001
Κατανόηση των συναισθημάτων των άλλων	-0,40	0,08	<0,001
Διαχείριση των συναισθημάτων	-0,48	0,08	<0,001
Έλεγχος των συναισθημάτων	0,94	0,07	<0,001

+ συντελεστής εξάρτησης έχοντας λάβει υπόψη όλα τα δημογραφικά και εργασιακά στοιχεία των συμμετεχόντων
 ++ τυπικό σφάλμα συντελεστή

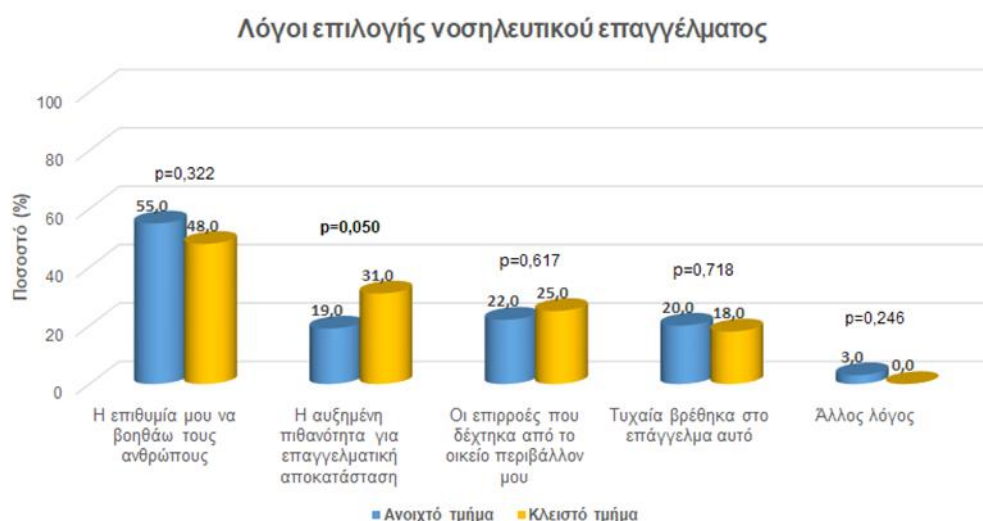
επιλογής του επαγγέλματος ανοιχτών και κλειστών τμημάτων περιγράφονται στο **γράφημα 2**. Σημαντική διαφορά βρέθηκε μόνο στην επιλογή λόγω αυξημένης πιθανότητας για επαγγελματική αποκατάσταση, όπου το ποσοστό ήταν σημαντικά υψηλότερο στα κλειστά τμήματα (31% vs 19%, $p=0,050$).

Στον **πίνακα 2** δίνονται οι βαθμολογίες του δείγματος στις κλίμακες επαγγελματικής εξουθένωσης και συναισθηματικής νοημοσύνης, τόσο στο σύνολο του δείγματος όσο και ανά τμήμα εργασίας. Υψηλότερες τιμές υποδηλώνουν περισσότερη εξουθένωση και υψηλότερη συναισθηματική νοημοσύνη. Οι συμμετέχοντες των κλειστών τμημάτων είχαν σημαντικά λιγότερη συναισθηματική εξάντληση ($M=28,78$, $SD=2,58$ vs $M=30,49$, $SD=2,45$, $p<0,001$) και περισσότερα προσωπικά επιτεύγματα ($M=26,28$, $SD=1,90$ vs $M=18,42$, $SD=2,18$, $p<0,001$) από αυτούς των ανοιχτών τμημάτων, ενώ η αποπροσωποποίηση ήταν παρόμοια στις δύο ομάδες ($M=16,33$, $SD=1,42$ vs $M=16,54$, $SD=1,79$, $p=0,360$). Όλοι είχαν χαμηλά προσωπικά επιτεύγματα και υψηλή αποπροσωποποίηση. Αναφορικά με τα επίπεδα συ-

ναισθηματικής εξάντλησης, το 61% του δείγματος είχε μέτρια και το 39% υψηλά. Το ποσοστό υψηλής συναισθηματικής εξάντλησης ήταν σημαντικά υψηλότερο σε αυτούς των ανοιχτών τμημάτων (47% vs 31%, $p=0,020$). Επίσης, βάσει της κλίμακας TEIQue, οι εργαζόμενοι στα κλειστά τμήματα είχαν σημαντικά χαμηλότερες βαθμολογίες στις διαστάσεις Emotionality ($p<0,001$), Self-control ($p<0,001$) και Sociability ($p<0,001$), καθώς και σημαντικά χαμηλότερη συνολική βαθμολογία Global trait EI ($p<0,001$), υποδηλώνοντας χαμηλότερη συναισθηματική νοημοσύνη, σε σύγκριση με αυτούς των ανοιχτών τμημάτων. Σχετικά με τη διάσταση Well-being, δεν βρέθηκαν σημαντικές διαφορές μεταξύ των δύο ομάδων ($p=0,888$). Βάσει της κλίμακας Wong & Law, οι συμμετέχοντες των κλειστών τμημάτων είχαν σημαντικά χαμηλότερες βαθμολογίες στις διαστάσεις Ικανότητα έκφρασης των ατομικών συναισθημάτων ($p<0,001$), Κατανόηση των συναισθημάτων των άλλων ($p<0,001$), Διαχείριση των συναισθημάτων ($p<0,001$), και σημαντικά υψηλότερη βαθμολογία στη διάσταση Έλεγχος των συναισθημάτων ($p<0,001$), σε σύγκριση με τους νοση-

Γράφημα 1. Τμήμα εργασίας συμμετεχόντων

Γράφημα 2. Λόγοι επιλογής νοσηλευτικού επαγγέλματος, σε ανοιχτά και κλειστά τμήματα

λευτές των ανοιχτών τμημάτων.

Συσχετίζοντας τις διαστάσεις επαγγελματικής εξουθένωσης και συναισθηματικής νοημοσύνης ξεχωριστά ανοιχτών και κλειστών τμημάτων (**Πίνακας 3**) βρέθηκε ότι στους συμμετέχοντες ανοιχτών τμημάτων περισσότερα προσωπικά επιτεύγματα σχετίζονταν με σημαντικά υψηλότερη βαθμολογία στη διάσταση Sociability ($r=0,20$, $p=0,050$) και ότι περισσότερη αποπροσωποποίηση σχετίζονταν με σημαντικά υψηλότερη βαθμολογία στη διάσταση Έλεγχος των συναισθημάτων ($r=0,20$, $p=0,045$). Σε αυτούς των κλειστών τμημάτων βρέθηκε ότι περισσότερη συναισθηματική εξάντληση σχετίζονταν με σημαντικά χαμηλότερη βαθμολογία στη διάσταση Έλεγχος των συναισθημάτων

($r=-0,27$, $p=0,006$) και περισσότερη αποπροσωποποίηση με σημαντικά χαμηλότερη συνολική βαθμολογία στην κλίμακα TEIQue ($r=-0,20$, $p=0,042$).

Μέσω πολυπαραγοντικής γραμμικής παλινδρόμησης ελέγχθηκε κατά πόσο οι διαφορές που βρέθηκαν στις κλίμακες επαγγελματικής εξουθένωσης και συναισθηματικής νοημοσύνης μεταξύ ανοιχτών και κλειστών τμημάτων παραμένουν σημαντικές έχοντας λάβει υπόψη τους δημογραφικούς και εργασιακούς παράγοντες του δείγματος. Τα αποτελέσματα δίνονται στον **Πίνακα 4**, όπου φαίνεται ότι, λαμβάνοντας υπόψη όλους τους δημογραφικούς και εργασιακούς παράγοντες των συμμετεχόντων, όσοι εργάζονταν σε κλειστό τμήμα είχαν λιγότερη συναισθηματική εξάντληση

ση ($\beta=-2,24$, $p<0,001$), περισσότερα προσωπικά επιτεύγματα ($\beta=7,38$, $p<0,001$) και γενικά χαμηλότερη συναισθηματική νοημοσύνη (Global trait EI $\beta=-0,46$, $p<0,001$), με εξαίρεση τη διάσταση Έλεγχος των συναισθημάτων όπου οι τιμές της ήταν σημαντικά υψηλότερες στους συμμετέχοντες των κλειστών τμημάτων ($\beta=0,94$, $p<0,001$).

Συζήτηση

Μεταξύ του νοσηλευτικού προσωπικού που εργάζεται κυρίως σε μεγάλα νοσοκομεία υπάρχει η αντίληψη ότι οι εργαζόμενοι στα ανοιχτά τμήματα έχουν πιο αυξημένο φόρτο εργασίας από εκείνους των κλειστών τμημάτων. Σκοπός της παρούσας μελέτης ήταν να συγκρίνει τον βαθμό επαγγελματικής εξουθένωσης σε συνάρτηση με τον βαθμό που αυτή επηρεάζει την συναισθηματική νοημοσύνη του νοσηλευτικού προσωπικού που εργάζεται σε ανοιχτά και κλειστά τμήματα γενικού νοσοκομείου κάτι το οποίο δεν έχει ξανά γίνει στο παρελθόν. Έρευνες μεμονωμένα έχουν εξετάσει τον βαθμό που επηρεάζεται η συναισθηματική νοημοσύνη λόγω της επαγγελματικής εξουθένωσης γενικά στους επαγγελματίες υγείας ή σε νοσηλευτές ανεξάρτητα από το τμήμα που εργάζονται.¹⁻⁵

Πλήθος ερευνητικών μελετών έχει ασχοληθεί με τον βαθμό επαγγελματικής εξουθένωσης στους επαγγελματίες υγείας πράγμα που εξηγείται από το γεγονός ότι είναι ειδικότητες που βρίσκονται σε άμεση συσχέτιση με τον ανθρώπινο πόνο και την εφαρμογή του θεραπευτικού σχεδίου.

Στην παρούσα έρευνα οι συμμετέχοντες που εργάζονταν σε ανοιχτά τμήματα εμφάνισαν υψηλότερο ποσοστό επαγγελματικής εξουθένωσης και τον τελευταίο χρόνο είχαν σκεφτεί να αφήσουν το επάγγελμά τους λόγω των συνθηκών εργασίας. Το πιο πάνω εύρημα έρχεται σε συμφωνία με τα αποτελέσματα της έρευνας των Hannigan et al.,¹³ και των Kilfedder CJ, et al.,¹⁴ όπου διαπίστωσαν ότι οι νοσηλευτές που είχαν υψηλό ποσοστό σε συμπτώματα σωματικής και συναισθηματικής εξάντλησης επανεκτίμησαν την επιλογή του επαγγέλματός τους ενώ για άλλους αυτό αποτέλεσε την αφορμή να εγκαταλείψουν οριστικά το νοσηλευτικό επάγγελμα.

Σε έρευνα των Zhu W., et al.¹⁵ διαπιστώθηκε ότι οι νοσηλευτές που εργάζονταν σε παθολογικό και χειρουργικό τμήμα παρουσίασαν επίσης υψηλό ποσοστό σωματικής και ψυχολογικής εξάντλησης και οι εκλυτικοί παράγοντες ήταν οι γρήγοροι ρυθμοί και ο μεγάλος φόρτος εργασίας, οι δι-απροσωπικές σχέσεις με άλλους συναδέλφους και με τους συγγενείς των ασθενών και η ανεπάρκεια στήριξης από τον φορέα απασχόλησης. Από τα αποτελέσματα της έρευνας το 38% του δείγματος κλειστών τμημάτων εργάζονταν

σε ΜΕΘ και εμφάνισαν αρκετά υψηλό ποσοστό εξάντλησης σε σχέση με τα υπόλοιπα κλειστά τμήματα.

Σε έρευνες που έγιναν για να μετρηθεί η επαγγελματική εξάντληση των νοσηλευτών που εργάζονταν σε ΜΕΘ όχι μόνο την περίοδο του COVID-19 αλλά γενικότερα έδειξε ότι οι νοσηλευτές των Μονάδων Εντατικής Θεραπείας, βιώνουν πιο συχνά το σύνδρομο της επαγγελματικής εξουθένωσης. Επίσης, η έρευνα των Poncet MC et al.,¹⁶ όπου μελετήθηκαν νοσηλευτές από τη Γαλλία φάνηκε ότι, το ένα τρίτο του νοσηλευτικού προσωπικού των Μονάδων Εντατικής Θεραπείας είχαν βιώσει το σύνδρομο της επαγγελματικής εξουθένωσης.

Σε έρευνα της Szczygiel DD et al.,¹⁷ τα αρνητικά συναισθήματα που βιώνουν οι νοσηλευτές εάν είναι μακροχρόνια, μπορεί να έχουν καταστροφική επίδραση στη συναισθηματική και γνωστική λειτουργία, στην ψυχική όσο και στη σωματική υγεία. Οι νοσηλευτές σε πολλές εργασιακές καταστάσεις πρέπει να κρύβουν τις πραγματικές συναισθηματικές τους αντιδράσεις και να εκφράζουν συναισθήματα που δεν νιώθουν, γεγονός που οδηγεί σε συναισθηματική ασυμφωνία και αισθήματα αυθεντικότητας, τα οποία και τα δύο θεωρούνται σημαντικοί επαγγελματικοί στρεσογόνοι παράγοντες που οδηγούν σε επαγγελματική εξουθένωση.¹⁸⁻¹⁹ Όλες οι έρευνες που έχουν ασχοληθεί με το θέμα της επαγγελματικής εξουθένωσης καταλήγουν στην αναγκαιότητα εισαγωγής υποστηρικτικής ομάδας αποσυμφόρησης από τον εκάστοτε φορέα σε όλα τα τμήματα του νοσοκομείου αναγνωρίζοντας την ιδιαιτερότητα του εκάστοτε τμήματος με στόχο να αποφευχθεί ο κίνδυνος εκδήλωσης συμπτωμάτων που οφείλονται στο εν λόγω πρόβλημα.

Περιορισμοί Μελέτης

Οι νοσηλευτές σε ένα Γενικό Νοσοκομείο με πάνω από 400 κλίνες ανεξάρτητα από το τμήμα εργασίας τους έχουν αυξημένο φόρτο εργασίας με αποτέλεσμα να μην έχουν τον χρόνο ή και την υπομονή να συμμετέχουν σε μία ερευνητική μελέτη αυτό εξηγεί το γεγονός του σχετικού μικρού δείγματος και του σχετικά χαμηλού ποσοστού ανταπόκρισης των ανοιχτών τμημάτων σε σχέση με τα κλειστά τμήματα. Επιπρόσθετα, πρόκειται για μια μελέτη με δείγμα ευκολίας που περιορίστηκε στο προσωπικό ενός και μόνου νοσοκομείου της Αττικής και διενεργήθηκε σε συγκεκριμένη χρονική περίοδο. Συνεπώς, κρίνεται σκόπιμο η διενέργεια περαιτέρω μελετών που να εξετάζουν και τον βαθμό που επηρεάζει η επαγγελματική εξουθένωση τη συναισθηματική νοημοσύνη των επαγγελματιών υγείας με μεγαλύτερο δείγμα μελέτης προκειμένου να εξαχθούν περισσότερα συμπεράσματα και να

ενισχυθούν τα ήδη υπάρχοντα.

Συμπεράσματα

Οι νοσηλευτές διαδραματίζουν κρίσιμο ρόλο στο σύστημα υγειονομικής περίθαλψης, παρέχοντας ουσιαστική φροντίδα και υποστήριξη στους ασθενείς. Ωστόσο, η απαιτητική φύση της δουλειάς τους μπορεί να επηρεάσει αρνητικά την ευημερία τους. Η αναγνώριση του ιστορικού και της σημασίας της σωματικής και ψυχολογικής καταπόνησης των νοσηλευτών είναι απαραίτητη για την κατανόηση της πολυπλοκότητας του εργασιακού τους περιβάλλοντος και των επιπτώσεων που έχει τόσο στην ευημερία τους όσο και στη φροντίδα των ασθενών. Η αντιμετώπιση αυτού του ζητήματος απαιτεί μια πολύπλευρη προσέγγιση που εξετάζει τις μοναδικές προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι νοσηλευτές και τον πιθανό αντίκτυπο στο σύστημα υγειονομικής περίθαλψης στο σύνολό του. Ερευνώντας το

υπόβαθρο και τη σημασία αυτού του θέματος, μπορούμε να αναπτύξουμε αποτελεσματικές στρατηγικές για την υποστήριξη και την ενδυνάμωση των νοσηλευτών στο ζωτικό τους ρόλο στην παροχή υγειονομικής περίθαλψης. Η κατανόηση και η εφαρμογή της συναισθηματικής νοημοσύνης είναι ζωτικής σημασίας για τους νοσηλευτές καθώς επηρεάζει άμεσα την εξέλιξη των ασθενών, την ικανοποίηση από την εργασία και τη συνολική ευημερία. Ορίζοντας και ενστερνίζοντας τη συναισθηματική νοημοσύνη στο νοσηλευτικό επάγγελμα, οι νοσηλευτές μπορούν να βελτιώσουν την ποιότητα της φροντίδας που παρέχουν και να δημιουργήσουν ένα θετικό και υποστηρικτικό εργασιακό περιβάλλον. Ως εκ τούτου, είναι επιτακτική ανάγκη να αναγνωρίσουμε τη σημασία της υποστήριξης των νοσηλευτών στη διαχείριση και την αντιμετώπιση των σωματικών και ψυχολογικών προκλήσεων που αντιμετωπίζουν στο επάγγελμά τους.

ABSTRACT

Burnout and emotional intelligence among nursing staff working in closed and open hospital wards.

Iliana Tsampoula,¹ Konstantinos Aggelis,¹ Panagiota Andreadaki,² Evaggelia Katsogiannou,¹ Maria Melissinou,¹ Eutuxia Tsiviki.²

¹Nurses, MSc, PhD © Attikon University Hospital.

²Nurses, MSc, Attikon University Hospital.

Introduction: The workplace and the conditions prevailing in it play a decisive role in the lives of most workers, since a significant part of their lifetime is spent there. The characteristics of each workplace can affect the physical and mental health of the individual and their level of satisfaction with work throughout their life.

Purpose: The purpose of this research study is to measure the level of burnout of closed and open ward nursing staff as well as to examine the affection level of their emotional intelligence.

Material and Method: The present study concerns quantitative research in a special population (nursing staff) using self-administered questionnaires. The present study began in February 2024 and was completed in May of the same year. A total of 100 nursing staff from closed wards and 100 from open wards of the University General Hospital of Attica participated. The sample of participants was convenience and satisfied the inclusion criteria for the study while there would be no additional limitation regarding demographic, social or other characteristics. The selection of participants will be based on easy and short access to the sample. The selection of participants will be based on easy and short access to the sample. Significance levels are two-sided and statistical significance was set at 0.05. The statistical program SPSS 26.0 was used for the analysis.

Results: The majority of participants were female (72%), with 35% aged between 31 and 40 years. Significant differences were observed between the two groups in several demographic and occupational characteristics, including educational attainment ($p < 0.001$), professional category ($p < 0.001$), years of work experience ($p < 0.001$), number of children ($p = 0.023$), work shifts (afternoon: $p < 0.001$; night: $p < 0.001$), and intention to leave the profession due to working conditions ($p < 0.001$). Nursing staff employed in closed units reported significantly lower levels of emotional exhaustion ($M = 28.78$, $SD = 2.58$ vs. $M = 30.49$, $SD = 2.45$, $p < 0.001$) and higher levels of personal accomplishment ($M = 26.28$, $SD = 1.90$ vs. $M = 18.42$, $SD = 2.18$, $p < 0.001$) compared with those working in open units, whereas depersonalization did not differ significantly between the two groups ($M = 16.33$, $SD = 1.42$ vs. $M = 16.54$, $SD = 1.79$, $p = 0.360$). With regard to emotional exhaustion levels, 61% of the sample exhibited moderate and 39% high scores. The prevalence of high emotional exhaustion was

significantly greater among nursing staff in open units compared with those in closed units (47% vs. 31%, $p=0.020$).

Conclusions: The nursing staff of the closed wards had significantly higher educational level and significantly more children, this allows us to conclude that in combination with lower burnout the nursing staff of the closed wards have more endurance to invest in their personal and professional development than the nursing staff of the open wards who recorded higher rates

Keywords: Burnout, Emotional Intelligence, Nurses, Closed/Open Hospital Wards.

✉ **Corresponding Author:** Iliana Tsamboula, 12 Makrygianni Street, Haidari, Postal Code 12461. Tel: 6982560639, Email: hlianatsamp@hotmail.co.uk

Βιβλιογραφία

- Maresca G, Corallo F, Catanese G, Formica C, Lo Buono V. Coping Strategies of Healthcare Professionals with Burnout Syndrome: A Systematic Review. *Medicina (Kaunas)*. 2022 Feb 21;58(2):327.
- Edú-Valsania S, Laguía A, Moriano JA. Burnout: A Review of Theory and Measurement. *Int J Environ Res Public Health*. 2022 Feb 4;19(3):1780.
- Moncayo-Rizzo J, Alvarado-Villa G, Cossio-Urbe C. The impact of illegitimate tasks on burnout syndrome in a health-care system: A cross-sectional study. *Int J Nurs Stud Adv*. 2024 Feb 13;6:100185.
- Zangaro GA, Dulko D, Sullivan D. Understanding and Managing Nurse Burnout. *Nurs Clin North Am*. 2022 Mar;57(1):xi-xii.
- Soto-Rubio A, Giménez-Espert MDC, Prado-Gascó V. Effect of Emotional Intelligence and Psychosocial Risks on Burnout, Job Satisfaction, and Nurses' Health during the COVID-19 Pandemic. *Int J Environ Res Public Health*. 2020 Oct 30;17(21):7998.
- Raghubir AE. Emotional intelligence in professional nursing practice: A concept review using Rodgers's evolutionary analysis approach. *Int J Nurs Sci*. 2018 Apr 6;5(2):126-130.
- Molero Jurado MDM, Pérez-Fuentes MDC, Oropesa Ruiz NF, Simón Márquez MDM, Gázquez Linares JJ. Self-Efficacy and Emotional Intelligence as Predictors of Perceived Stress in Nursing Professionals. *Medicina (Kaunas)*. 2019 Jun 1;55(6):237.
- Zhang YY, Zhang C, Han XR, Li W, Wang YL. Determinants of compassion satisfaction, compassion fatigue and burn out in nursing: A correlative meta-analysis. *Medicine (Baltimore)*. 2018 Jun;97(26):e11086.
- Petrides K, V., & Furnham, A. The role of trait emotional intelligence in a gender-specific model of organizational variables 1. *Journal of Applied Social Psychology*. 2006; 36(2), 552-569.
- Αναγνωστόπουλος, Φ. & Παπαδάτου, Δ. Παραγοντική σύμβαση και εσωτερική συνοχή του ερωτηματολογίου Καταγραφής επαγγελματικής εξουθένωσης σε δείγμα νοσηλευτριών. *Ψυχολογικά θέματα*. 1992 Τόμος 5. Τεύχος 3.
- Kafetsios, K. & Zampetakis, L. Emotional intelligence and job satisfaction: Testing the mediatory role of positive and negative affect at work. *Personality and Individual Differences*. 2008; 44, 710-720.
- Mukaka, Mavuto. Statistics Corner: A guide to appropriate use of Correlation coefficient in medical research. *Malawi medical journal : the journal of Medical Association of Malawi*. 2012; 24. 69-71.
- Hannigan B., Edwards D., Coyle D., Fothergill A., & Burnard P. Burnout in mental health nurses: findings from the all Wales stress study. *Journal of psychiatric Mental Health Nursing*. 2000; 7 (2):127-34.
- Kilfedder CJ., Power KG., Wells TJ. Burnout in psychiatric nursing. *J Adv Nurs*. 2001 May;34(3):383-96.
- Zhu W., Wang ZM., Wang MZ., Lan YJ., Wu SY. Job burnout and contributing factors for nurses. *Sichuan Da Xue Xue Bao Yi Xue Ban*. 2006; 37(4):632-5
- Poncet MC, Toullic P, Papazian L, Kentish-Barnes N, Timsit JF, Pochard F, Chevret S, Schlemmer B, Azoulay E. Burnout syndrome in critical care nursing staff. *Am J Respir Crit Care Med*. 2007 Apr 1;175(7):698-704.
- Szczygieł D., Bazińska R. Emotional intelligence as a moderator in the relationship between negative emotions and emotional exhaustion among employees in service sector occupations. *Polish Psychol. Bull.* 2013; 44 75–86.
- Diefendorff JM, Erickson RJ, Grandey AA, Dahling JJ. Emotional display rules as work unit norms: a multilevel analysis of emotional labor among nurses. *J Occup Health Psychol*. 2011 Apr;16(2):170-86.
- Hülshager UR, Schewe AF. On the costs and benefits of emotional labor: a meta-analysis of three decades of research. *J Occup Health Psychol*. 2011 Jul;16(3):361-89.